

Bjørnson og kvinnene

Marie Magnor, doktorgradsstipendiat i nordisk
litteratur, UiB

**Lærernes
dag 2026**

Kristiania Læseforening for Kvinder (1874)

Diskusjonsklubben Skuld til "kvindesakens fremme" (1883)

**Til indtægt for
fyrstikpakkernes strejk**
holdes torsdag 31. oktober kl. 8 af-
ten offentligt møde i Arbejdersam-
fundets store sal.
Talere: **Bjørnstjerne Bjørnson,**
Oscar Nissen m. fl.
Entré 25 øre. Dog mottas med
tak ogsaa mere.

**Lærernes
dag 2026**

Kvinnelig stemmerett

- “Jeg kjender ingen anden ‘Stemmeret’ (naar dette Ord betones i begge sine Led) end den almindelige, og det baade for Kvinder og Mænd. Enhver Mellemtilstand er mig en Uretfærdighed, *fra den Dag de selv forlanger at bruge sin Ret*” (Bjørnson, 1880).

Lærernes
dag 2026

Den store sedelighetsdebatten (1883-87)

Tidene forandrer seg

- Hovedposisjoner i “hanskefeiden”
 - Opprettholde dobbeltmoralen
 - Problematisere dobbeltmoralen
 - Mer restriktiv seksualmoralnorm (“hanskemoralen”)
 - Mer liberal seksualmoralnorm (“fri kjærlighet”)

Lærernes
dag 2026

Amalie Skram (1846-1905)

- “Deres deilige ‘Magnhild’ har trøstet, glædet og styrket mig mere end de kan ahne, også for ‘Magnhild’ står jeg i en så stor taknemlighedsgjæld til dem, at den aldrig kan afbetales. Modtag en inderlig varm og dybfølt tak fra en sorgfuld sjæl for denne herlige bog!”

Anne Charlotte Leffler (1849-1892)

- “[Det flager i byen og på havnen] kommer att göra mycket godt, ty här äro utkastade så många väckande och fruktgifvande idéer om en bättre uppfostran för människoslägtet att de ej kunna underlåta att gro här och där och verka genom en mansåldrar”.

**Lærernes
dag 2026**

Margrethe Vullum (1846-1918)

- “Inderlig Tak for dit lange Brev, mest dog for Hansken. (...) [D]en har bragt hundreder og tusender til at tale om Ting hvorpå de har tænkt i årevis, men som der skulde det forløsende Ord til at få frem”.

Mathilde Schjøtt (1844-1926)

«Bjørnson har gjort netop hvad vi ønskede og ventede paa. Da jeg havde læst E. Brandes: *et besøg* [sic] sagde jeg: Nei *dette* har ingen mening, det rammer ingenting. Lad os faa se det som er sandt; en ung pige og en mand med en *fortid*; *der* ligger ondet, *der* skal vi rammes. Tro om ingen vil gjøre det, tro om ikke Bjørnson vil? – Siden har jeg ventet»

Lærernes
dag 2026

En hanske (1883)

Svava. Du har ruineret hjemmet for mig! Næsten annen hvær stund i det er blet fordærvet. Og jeg kan ikke tænke mig det i en fræmtid heller. (...) Alt det, vi har levet sammen, vi to! Alt det morsomme på vore rejser; alt det, vi har læst sammen, spillet sammen, ... det kan ikke huskes, og det kan ikke tages op igjen! Derfor kan jeg heller ikke bli her.

(SDV: III, s. 103)

**Lærernes
dag 2026**

Bjørnson i litteraturhistorien

- “Men av de store stjernene blant norske klassikere er nok Bjørnstjerne den som har falt brattest i ettertid. Hans bondefortellinger rager fremdeles høyt, i særdeleshet *Synnøve Solbakken*. Det samme gjelder for en stor del hans lyrikk. Derimot har det mest av dramatikken samt romanene i dag først og fremst historisk og litteraturhistorisk interesse» (P.T. Andersen, 2012 [2001], *Norsk litteraturhistorie*, s. 226).
- «Diktverka til Bjørnson verkar i ettertid meir ujamne enn Ibsen sine. Han skreiv meir direkte for å påverke konjunkturane i samtida, medan Ibsen helst heldt seg på avstand, både geografisk og estetisk» (Asbjørn Aarseth, 1996, *Norsk litteratur i tusen år*, s. 309).

Bjørnson i norskfaget?

- “Bjørnstjerne Bjørnson skrev både romaner, noveller, dikt og skuespill. Mest kjent er kanskje bondefortellingene hans. Litteraturhistorisk hører bondefortellingene til hjemme i den perioden vi kaller poetisk eller romantisk realisme”
 (“Bjørnstjerne Bjørnson”. NDLA. <https://ndla.no/nb/r/norsk-sf-vg3/bjornstjerne-bjornson/0d6b62516f>)

1880-årenes sedelighetsdebatt

Bjørnson: *Magnhild* (1877)

Oliva Levison: "Loreley" (1877)

Bjørnson: *Leonarda* (1879)

Ibsen: *Et Dukkehjem* (1879)

Amanda Kerfstedt: "Synd" (1881)

Alexander Kielland: Arbeidsfolk
(1881)

Ibsen: *Gengangere* (1881)

Edvard Brandes: *Et Besøg* (1882)

Bjørnson: *En hanske* (1883)

Anne Charlotte Leffler: *Sanna kvinnor* (1883)

August Strindberg: *Giftas I* (1884)

Adda Ravnkilde: *Tantaluskvaler* (1884)

Arne Garborg: «Ungdom» (1884)

Bjørnson: *Det flager i byen og på havnen* (1884)

Amalie Skram: *Constance Ring* (1885)

Hans Jæger: *Fra Kristiania-Bohêmen* (1885)

Victoria Benedictsson: *Pengar* (1885)

Herman Bang: *Ved Vejen* (1886)

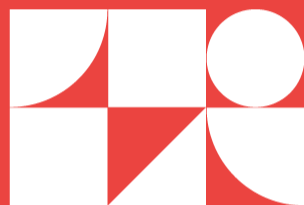
Stella Kleve (M. Malling): «Pyrrhussegrar» (1886)

Christian Krohg: *Albertine* (1886)

Arne Garborg: *Mannfolk* (1886)

**Lærernes
dag 2026**

**Lærernes
dag 2026**